अध्याय २१वा.

पान. ३८ श्लोक ५२०

" Joint project of the Rajawade Sanshodhan Mandal, Dhule and the Yashwantrao Chavan Pratishthan, Mumbai. "

भा०स्कंद
११

(1)

॥श्रीकृष्ण[illegible]नेनमः॥

॥29॥

" Joint project of the Rajawade Sanshodhan Mandal, Dhule and the Yashwantrao Chavan Pratishthan, Mumbai. "

भा०स्कंद ११ घ्या०२१

श्रीगणेशायनमः॥ ॐ नमोसद्गुरु वैकुंठनाथा॥ स्वानंद
वैकुंठींसदा वसता॥ तुझें ऐश्वर्य स्वभावता॥ नकळे अनं
ता अव्यया॥१॥ तुझ्या निजबोधाच्या गरुडा॥ करजोडुनवु
भा दृढ॥ ज्याच्या पाखांचा सवड॥ उन्मळीस दृढ भववृक्षा॥२॥
तुझें स्वानुभवैकचक्र॥ तें खलक्षयी तेजाकार॥ द्वैतदळ
णिसतेजधार॥ धवि [illegible] मारी॥३॥ कैसापांचजन्यअ
गाध॥ निःशब्दीं उठवी [illegible] नाद॥ वेदानुवादें गर्जे शुध॥ तो
चिप्रसिद्धशंख तुझा॥४॥ [illegible] ळीं तूं सर्वदा॥ निजतेजें मि
रवसदा॥ करीमाना [illegible] चें दा॥ ते तुझी गदा भीगेंर॥५॥ १.
घतिमनोहर केवळ॥ देखतां उपजति सुखकल्लोळ॥ परमा
नंदे आमोद बहळ॥ तें लीलाकमळ झळसी॥६॥ शिवाशि
वसमसमानी॥ जयविजये नांवे देउनी॥ तेचि द्वारपाळ दो
न्ही॥ असापुनीरच्छापिले॥७॥ तुझी निजशेक्ति साजिरी॥

Joint property of the Rajwade Sanshodhan Mandal, Dhule and the Yashwantrao Chavan Pratishthan, Mumbai.

र मरूपें अतिसुंदरी ॥ अखंड चरणसेवा करी ॥ अ साद
रिं सादर ॥८॥ तुझे लोकिंचे निवासि जाण ॥ अवघे तुजेचि
समान ॥ तेथ नाहीं मानापमान ॥ देहाभिमान असेना ॥९॥
तेथ काळाचारि गमु नाहीं ॥ [illegible] चें न चले कांहीं ॥ जन्ममर
णाचें भय नाहीं ॥ वैसि[illegible] स्वामी ॥१०॥ जेथ काम क्रोधा
चा घात ॥ क्षुधे तृषेचा प्र[illegible] ज्ञानंद निरंतर ॥ निज भक्त
तुझेनी ॥११॥ तुसे निज पा[illegible]रं ॥ असलक्षि तांलक्षे ॥ तु
स्याचरणसेवापक्षें ॥ नि[illegible] क्षेंनों दविसी ॥१२॥ सायुज्य तेचें
सिंहासन ॥ ऐक्य तेचि गादी [illegible] ॥ यावरि तुझें सहजासन ॥
परिपूर्ण स्वभावें ॥१३॥ तन्मय तेचें निज छत्र ॥ संतोषेचें अतप
त्र ॥ ज्ञान विज्ञान युग्म चामर ॥ सहजें निरंतर ढळताती ॥१४॥ ते
थ च्याही वेद तुझे भाट ॥ कीर्ति वाणिती उद्भट ॥ अठरा मागध
ती श्रेष्ठ ॥ वार्णिती चोखट वंशावळी ॥१५॥ तेथ साही लपावे वाद नाना ॥

Joint project of the Rajawade Sanshodhan Mandal, Dhule and the Yashwantrao Chavan Pratishthan, Mumbai.

कुसरि बोलति शब्द ॥ युक्ति प्रयुक्ति देति बाध ॥ दाविती विनोद
जाणिवा ॥ १६ ॥ ये भावार्थी तुज लागुनी ॥ स्तुति करिती नाव लो
नी ॥ तेणे स्तवनें संतोषोनी ॥ निजात्मनी बैसवीसी ॥ १७ ॥ ऐसा
सद्गुरु माझा विष्णु ॥ जो पि चि दपें समसहिष्णु ॥ जो भ्रामाने
(3) भ्रा जिष्णु ॥ जनी जनार्दन तो येक ॥ १८ ॥ जगीं जनार्दन स्वि
येकला ॥ तेथ येक पणीं ये [illegible] ला ॥ तेणे येकपणाच्या ग्रास
केला ॥ ऐसा जाला मह[illegible] ॥ १९ ॥ स्व महाबोधाचें बोधां
२ जन ॥ हातें वीणतें बुवी [illegible]नार्दन ॥ तेणे सर्वांगीं निचाले न
यन ॥ देखणे पणास वेत्र [illegible] पुरस दे देखता जन ॥ देखणे २
नि दिसे जनार्दन ॥ ऐसी पुणा कृपा करून ॥ येकपण सांडवि
लें ॥ २१ ॥ ऐसा तुष्टोनी भगवंत ॥ माझेनी हातें श्रीभगवंत ॥
ग्रर्थ विलें जी ये भावार्थ ॥ सेखी प्राकृत देषभाषा ॥ २२ ॥ श्रीभाग
वती संस्कृत ॥ उपाय घ्यास तां हि बहुत ॥ काय नेणो धावड

Joint project of the Rajwade Sanshodhan Mandal, Dhule and the Yashwantrao Chavan Pratishthan, Mumbai

भा० स्कंद ११

3A

ल्लें येथ ॥ करविप्राहत प्रबोधें ॥२३॥ म्या करणें कां न करणें ॥ हें अ० २१
ही हिरोनि निलें जनार्दनें ॥ ध्यातां ग्रंथार्थे निरूपणें ॥ गुणदोष
लक्षणस्वयें सांगे ॥२४॥ तेणें बोलें निखिल गौरवा ॥ वेदविभाग
वत सद्भावा ॥ तो येकादशीं दीसांवा ॥ उधवा वरवा निरूपिला ॥२५॥
तेथ भक्ति आणि सज्ञान ॥ [illegible] वती वेदार्थाची खुण ॥ कर्मेटीं
देखतां दोषगुण ॥ संशई [illegible] पडिले ॥२६॥ सा संशयाचें नि
रशन ॥ करावया श्रीकृष्ण ॥ [illegible] सांवा निरूपेण ॥ गुणदोषल
क्षणस्वयें सांगे ॥२७॥ सा गुण दोष [illegible] या विभाग ॥ जाणे नियाविष
यत्याग ॥ करावया श्रीरंग ॥ नि[illegible]पणा सांगा सांगत ॥२८॥ श्लोक ॥
श्रीभगवानुवाच ॥ य एतान्[illegible] हित्वा भक्तिज्ञान क्रियात्मका
न् ॥ क्षुद्रान्कामांश्चलैः प्राणैर्जुषंतः संसरंति ते ॥१॥ टीका ॥
म्या सांगीतलें भी मार्ग ॥ भक्तिज्ञान क्रियायोग ॥ हा सांडुनी शु
ध वेदमार्ग ॥ सकाम भोग जे वांछिती ॥२९॥ क्षणभंगुर देहाच्याये ॥

" Joint project of the Rajawade Sanshodhan Mandal, Dhule and the Yashwantrao Chavan Pratishthan, Mumbai. "

यां

गा॥ हें विसरोनीं चांग ॥ सकामकर्माची लगबग ॥ भवस्वर्गभोगाव

या ॥२०॥ चळते निप्राणु संगें ॥ देहातें काळ ग्रासुं लागे ॥ तेथ ना

नाकामसंभोगें ॥ सुखं तय योगें मानिती सुख ॥२१॥ भोगितां का

मभोगसोहळे ॥ तेणें [illegible] ग्रासिलें काळें ॥ मग जन्ममृ

रणमाळे ॥ दुःख उमाळे [illegible] ॥२२॥ काम्य आणि नित्यकर्म

आत्यरतां दिसे सम ॥ तरि [illegible] पांचीं विषम ॥ सुगम दुर्गम

३॥ परिपाक ॥२३॥ ते कर्मवैचि [illegible] प ॥ सकळ मास्तव चढे जाण

तोचि अर्थीं चें निरूपण ॥ स्व [illegible] कर्म सांगत ॥२४॥ श्लोका श्चे ३॥

श्चे धिकारे पा निश्चा [illegible] ॥ विपर्ययस्त

दोषः स्या दुभयोरपि निश्चय [illegible] ॥२॥ टीका ॥ कर्मे विचारितां अ

वघे येक परि अधिकार भिन्न भिन्न देखा ॥ ते मी सांगेन अथ अव

श्यक जेणें सुख दुःख भोगावी ॥२५॥ मुसाचा व्यापार भोजन ॥ तो

नाके कऱ्हां जातां जीण ॥ सुख बुडउनी दारुण ॥ दुःख अंगी मसायें भो प

Joint project of the Rajwade Sanshodhan Mandal, Dhule and the Yashwantrao Chavan Pratishthan, Mumbai.

५४

गी ॥ ३८ ॥ कांमांयांच्ये चालणों पडे जैं डोयी करणें तें मार्ग निकके
तेणे परिकष्टणे अनिवार ॥ ३९ ॥ तो विंजें कर्म स्वाधिकारें सुख
तें देष्यतीच्यादरें तें चि कर्म अनाधिकारें दुःखदुर्धरें भोग
वी ॥ ३९ ॥ गजाच्ये आभरण गाढवासीं न व्हे भूषण परिभार
आणी मरण तें विकर्म जाण अनाधिकारीं ॥ ३९ ॥ मेघवर्षे निर्म
ळ जळ परिजैसे बीज राशी ॥ यक भांगीं पडिले सबळ
येका प्रबळ साळी केळी ॥ ४० ॥ पाडे पा दुधऱ्यो रव उचरितां मुखीं
कडु विख ॥ तें चि नीरुज्यां गोड रव ॥ पुष्टिदायक सेवनीं ॥ ४१ ॥
चे विसका मिं कर्म पडे ॥ तें बाधक होय गाढें ॥ तें चि गानिष्कामें कि मा
डे ॥ मोक्षसुरवुाडें सें सुखावी ॥ ४२ ॥ स्वाधिकारें स्वधर्माच
रण ॥ तो स्वियें थें मुख्य हा गुण ॥ अनाधीकारी कर्म जाण ॥ तो चि
अवगुण महादोष ॥ ४३ ॥ यापरी गा कर्माचरण ॥ उपजवी दों
ष आणी गुण ॥ हे चि गुणदोषलक्षण ॥ षाच्य ज्ञ आण बोल

Joint project of the Rajwade Sanshodhan Mandal, Dhule and the Yashwantrao Chavan Pratishthan, Mumbai.

(5)

ती ॥४॥ तेचिगुणदोषलक्षण शुध्यशुधीचेंकारण तेचिशु
धींचेंवींवंचन देवआपणसांगत ॥४६॥ श्लोक ॥ शुध्यशुधी
विधीयते समानेष्वपिवस्तुषः ॥ द्रव्यस्य विचिकित्सार्थं गुणदो
षौशुभाशुभौ ॥१॥ टीका ॥ पंचभुतें समानजाण वस्तुसर्वसमस-
मान तेथगुणदोषश्च प्रमाण परीकेलें प्रमाणयाहेतु ॥४७॥ नप्र
रितांस्रतीस्मृती आविषयकविषयप्रवृती अनीवारसकळभुतीं
सहजरुची तीस्वभावो ॥४८॥ स्याभवीक वीषयरुचि ती
चिनिकरावया उपरती नाना गुणदोष बोलेस्मृती बिरायनिव
तीलागुनी ॥४८॥ हयेक गुण दोष शुध शुध येलशुभहेवीरुध
य मींचीबोलिलें वेदानुवाद विरावया छदावया ॥४९॥ विषयांचि
जेनिवृती तेचिम्यां वेदरूपें केलीस्तुती निंदिली विरायप्रवृती
चिपुसीचितीउपजावया चालतोकर्मप्रवृत्ती हायविशयं
चिनिवृत्ती ऐसीवेदद्वाराकेलीयुकी आयीकतुजप्रतीसांगेन ॥१९॥

"Joint project of the Rajwade Sanshodhan Mandal, Dhule and the Yashwantrao Chavan Pratishthan, Mumbai."

श्लोक॥ धर्मार्थं व्यवहारार्थं यात्रार्थमिति चानघ॥ दर्शितोयं मयाऽचारो धर्ममुद्वहतां धुरं॥ ॥टीका॥ उधवाकुंनि व्यापत्रिशु
धी यालागिं शुद्धी शुधबुधी धर्मा व्हि वेवहारासिधी व्यायीक
ते विधी सांगेन ॥[illegible]॥ करितां हि धर्माचरण ॥ प्रवर्तीधर्म तो धा
प्रमाण ॥ निवृत्ति तो व्यतिरे[illegible]णहे दोष गुण स्वधर्मी ॥१३॥
जो वेवहार विषयासक्ती तो [illegible]धवेवहारस्थिती ॥ जे परो
पकार प्रवर्ती तो वेवहा[illegible]रन[illegible] ॥१४॥ पद्रव्य दानाइश्व
वीर हें सरो नि उत्तम नर द्र[illegible]चारे चर हीं उर्णें अपवि
त्र तेय[illegible] ॥१५॥ ध्याव्हस[illegible]पापा करुं जातो श्रवण की
र्तन कां तीर्थयात्रा साधु दर्शन पुन्यार्थ गमन देवालया ॥१६॥
कांचन थिअेवसंस्कार करितां पुण्य जोडे अपार पद्धिको ठिय
इस फल संभार जेणें साच्यार उपजती ॥१७॥ जेणें पावि जे परपा
र तीं नाव यात्रा पवित्र यो होत्रार्थ स्यार गुण दोष विचार वे
दोक ॥१८॥ राजा निज पादुका हटेसीं वाहाती ब्राह्मणाचे सिसीं ॥

Joint project of the Rajawade Sanshodhan Mandal, Dhule and the Yashwantrao Chavan Pratishthan, Mumbai.

(6)

तोदोषनपवोद्विजासी ॥ स्वयेंसदोसीहोयराजा ॥ ५९ ॥ तेवि
छपत्कावकोजापा ॥ पडतांतंचनीलंचन ॥ तैंचेउननिचा
चेंदोन ॥ वांच्यवितांप्राणदोषनाहीं ॥ ६० ॥ तोचिनिच्यांच्येदान
छनापदीच्येतोछ्यापण ॥ जनीमहादोषदारूण ॥ हंहीजा

८५ णवेदोक्त ॥ ६१ ॥ जेकर्मधर्मप्रवर्तकग्रंथ ॥ मनुपराषरादिप्र
सिद्ध ॥ तिंहीहेंगुणदोष [illegible] ग्रंथ ॥ ग्रंथबोलिले ॥ ६२ ॥
तें च्यिग्रंथासकथानिरूपण ॥ [illegible] किंनारायण ॥ सांगतीहे
छापण ॥ गुणदोषलक्षण [illegible] ग ॥ ६३ ॥ श्लोक ॥ मन्यं ब्र
न्म निन्त्ताकाश ॥ भूतानां पं[illegible]व: ॥ योब्रह्मस्थावरादीनां
शारीरा[illegible]संयुता: ॥ [illegible]नामरूपाणी विषमाणीसमे
षपी ॥ [illegible]तेषांस्वार्थसिद्धये ॥ ६४ ॥ टीका ॥
प्रृथ्वीघापतेजवायुगगन ॥ ब्रह्मादिस्थावरांतजाण ॥ भुतींपं
चेभुतेंसमान ॥ वस्तुहीछापणसमसर्वी ॥ ६५ ॥ नाहीनामरूपगु
णकर्म ॥ छैसेंजेंकेवळसम ॥ तेथेंमाझेंनिवेदें विषम ॥ केलंरूप ८७

Rajawade Sanshodhan Mandal, Dhule and the Yashwantrao Chavan Pratishthan, Mumbai." " Joint project of the

(68)

नामहीतार्थी ॥ ६५ ॥ तळीं पृथ्विवरी गगन ॥ पाहातां दोन्हीं समान ॥
तेथ दहींदिशा कोण्हि मिन्ना जाण ॥ देशांतरगमनसिध्यर्थी ॥ ६६ ॥
तेवि रूपनाम वर्णाश्रमा ॥ समाचाळा ई विषमा ॥ हा माझा निवेदं के
ला नियम ॥ स्वधर्मकर्मसिध्यर्थ ॥ ६७ ॥ येणें मि द्वारें सुलक्षण ॥ धर्मा
र्थकाममोक्षसाधन ॥ पुरुषांचा हि तो का गा जाण ॥ म्या केलें नि
यमन वेदाज्ञा ॥ ६८ ॥ रूपनाम वर्णाश्रम वर्गा ॥ वेदा नयतां नाथ्याप
ण ॥ तैं वेवहार न घडता [illegible] साधन तें कैंचें ॥ ६९ ॥ एवं वे
दें चालउ नि व्यवहार ॥ ते [illegible] मार्थ विचार ॥ दाविला ध्युसे=
चमत्कार ॥ सक्षाम्य नर ते [illegible] ॥ ७० ॥ अयें करितां कर्मादरा ॥ ते त
पे कर्माळ चि होय नर ॥ तथा परमार्थ नाहीं साचार ॥ विधिनिषे
धीं थोर पीडिले ॥ ७१ ॥ केवळ स्वधर्मकर्म सांडितां ॥ थ्यंगि थ्याद
वैपाषांडता ॥ तेणें ही मोक्षि न ये हाता ॥ निजस्वार्थी नागवले ॥ ७२ ॥
या लागि स्वधर्म थ्यास्यरतां ॥ निजमोक्ष लाभ थ्याईना ॥ हे

" Joint project of the Rajawade Sanshodhan Mandal, Dhule and the Yashwantrao Chavan Pratishthan, Mumbai. "

वेदार्थाच्चियाहाता ॥ याच्चिलागीपरमार्थगुरुकरावा ॥ ३ ॥ या
सद्गुरुचीपुर्णकृपाहोये ॥ तरीच्चब्धातुडेवेदगुंह्य ॥ गुरुकृपा
१ वीणजेउपाय ॥ तेज्ञाणाअपायसाधकां ॥ ४ ॥ यालागींमाझावेद श्री
जगद्गुरु ॥ दावीअपापाननाचवळारु ॥ नियमिस्वधर्मकर्मादर ॥
जनाच्याउध्दारुकरावया ॥ ५ ॥ ऐसा माझावेदहितकारी ॥ दाउनि
गुणदोषनानापरी ॥ जनह… …षयांबाहेरी ॥ वेदउपकारी
६ जगाच्या ॥ ६ ॥ श्लोक ॥ देश… …भावनौवस्तुनांममनस्तम ॥
गुणदोषेविधीयेत नियमा… …कर्मणां ॥ ७ ॥ टीका ॥ भक्तांमाजि ६
भक्तोत्तम साधुलक्षणे… …यालागिउधवासीसत्तम ॥ ल
णेपुरुषोत्तमअतिप्रीती ॥ ८ ॥ उधवायथभक्ततानर ॥ भक्तताकरी
म लकमादर ॥ यालागिवर्णाश्रमविचार ॥ नियमिलासाच्यारवेदाज्ञा ॥ ९ ॥
अथकरुनअपकर्मतंत्र ॥ ऐसादेषजाअअ पवित्र ॥ आणिकाळा
दीद्रव्यविच्चित्र ॥ पवित्रअपवित्रसांगेन ॥ १० ॥ श्लोक ॥ अ…

Joint project of the Rajawade Sanshodhan Mandal, Dhule and the Yashwantrao Chavan Pratishthan, Mumbai.

सारोदेशानांमिश्रलक्षण्येरुक्तिर्वितू ॥ कष्णा सारोप्यसौवीरःकीकटःसंस्कृतेरिप ॥ टीका ॥ कोणे येके पृथ्वीतळीं ॥ मे
घवर्षतांजळवघरीं ॥ पेरिलीं धान्येंसदानीकीं ॥ वसुधाजीवाळी
तेह्नणाती ॥ ७ ॥ तेथिचिपाहातांपृथ्वीवरी ॥ येके भागीं गाउखरी ॥
मेघवरुषतां शुरधारीं ॥ येक [illegible] डोंगी उखरहे ॥ ८ ॥ तोविदेषा
चीशुधाशुधी ॥ तुज [illegible] थाविधी ॥ जेथ्यकर्मीनव्हे
कार्यसिधी ॥ तेथ्येकर्मत्रि [illegible] रावे ॥ ९ ॥ कष्णामृगजेथेंना
हीं ॥ तोदेशाध्यपवित्रपाहीं ॥ [illegible] गाथ्यकर्मिजेठाईं ॥ तेहीअसुरं
अपवित्र ॥ १० ॥ जेथ ब्राह्मण [illegible] नचीं [illegible] भली ॥ सेर्वी हे वसुनिर्निदि
ती ॥ तोदेषगाकर्मरुचितो ॥ जाणानिश्चितीध्यपवीत्र ॥ ११ ॥ देशींक्र
ष्णमृगध्यासती ॥ परिनाहींभगवद्भक्ती ॥ तोदेषकर्मप्रती ॥ जा
णानिश्चितीअपवीत्र ॥ १२ ॥ भक्तीहीनदेखप्रसीध ॥ केकटकलिं
गमागध ॥ तेथस्वधर्मनव्हतीशुध्य ॥ जाणाअशुधतोदेष ॥ १३ ॥

तोजायाध्यपुवित्रअसुरं क मुंडिरतीयठाईंन
करावापांहींसर्वथा ॥ जेथब्राह्मणचिनाहीं ॥

(४)

नाहीउपलेपनसमार्जन ॥ तेगृहीभुमीघशुधजाण ॥ कां जेयवे
दवांह्यसज्जन ॥ तेंहीस्थानघपवित्र ॥ ८ ॥ जैसभुमिकेवळउखर
तेजाणासदाघपवित्र ॥ घ्यातांकाळाळचेंकाळतंत्र ॥ पवित्रापवी
त्रसांगेन ॥ ९ ॥ श्लोक ॥ कर्मयोग्य ... कालो द्रव्यतः स्वतयेव वा
मनोविवर्ततेकार्य्यसदोषा ... ॥ १ ॥ टीका ॥ देषकाळद्र
व्यपात्राहेसामग्रीहोयस्य ... काळघातिपवित्र ॥ वेदशास्त्र
संमत ॥ १० ॥ ग्रहणाकपिल ... द्वारा ॥ तोकाळपरमपवित्रस्व
७ रा कां संतसज्जनघालिय ... काळाचाउभाराघातिपवित्र ॥ ११ ॥ ७ ॥
हेकांसंपत्तिजालियाहाते ... जल्हासजेव्हांचितातोपुण्य
काळतघ्रता ॥ वेदशास्त्रार्थोघनकुळ ॥ १२ ॥ पुरुषासीपर्वकाळ
जन्मातजोडेयेकवेळ ॥ मातापितयाचाघांतकाळ ॥ तेंघर्मार्थीवेघ
घातिपवीत्र ॥ १३ ॥ हापर्वकाळमागुता ॥ पुरुषासिनातुडेसर्वथा ॥
तथश्रेघेनेघर्मकरितां ॥ पवित्रताघस्थया ॥ १४ ॥ स्वभावेंकाळाची

Joint project of the Rajwade Sanshodhan Mandal, Dhule and the Yashwantrao Chavan Pratishthan, Mumbai

सूचं

88

पवित्रता तुज्ञ मिसांगेन ग्यातां ॥ जो परोपकारी सर्वथा ॥ निजस्वार्थी
साधक ॥ १५ ॥ श्रोहॅस्मुह तेरस्वेंस ता ॥ पवीत्र जाछ ॥ स्वभावता ॥ जो साध
काच्या निजस्वार्थी ॥ हेयवाढवी ताध्यनुदिनी ॥ १६ ॥ काळाची ध्यकर्म
कता ॥ ध्यार्थीक सांगेन मी आतां ॥ कर्म केकरूं नये सर्वथा ॥ निषिधता
महादोष ॥ १७ ॥ जेथ जलकरस्व [illegible] पर्वथा ॥ विहीत द्रव्य न ये हा
ता ॥ तो काळ ध्यकर्मता ॥ [illegible] ता निश्चयेत ॥ १८ ॥ जो काळ सुतः
केव्यापिला ॥ कांराडुप [illegible] आला ॥ जे काळीं देह परतंत्र जा
ला ॥ तो काळ बोलिला ध्यकर्म [illegible] ॥ जो काळ दुर्भिक्षें सिव्याला ॥
जो कां ज्वरादि दोषीं दुर्ग [illegible] काळ चोरांकु ळीं तजाला ॥ तो का
ळ बोलिला ध्यकर्मका ॥ १९ ॥ जे काळीं द्रव्यलोभ दारुणा ॥ जे काळीं चिं
तागहन ॥ जे कां विकल्पें भरे मन ॥ तो काळ जाण ध्यकर्मक ॥ १ ॥ जे
काळीं क्रोध संचरला ॥ जेथ तमोगुण क्षोभला ॥ निद्रालस्यें व्यापि
ला ॥ तो काळ बोलिला ध्यकर्मक ॥ २ ॥ ऐसिया काळाची ध्यकर्मता ॥

(९)

तुज्मम्यासांगीतलीतहता । घ्यातां द्रव्याचि शुध्धा शुध्यता । आयीकस
वेथासां गेन ॥२॥ श्लोक ॥ द्रव्यस्य शुध्य शुधिंच द्रव्येण वचनेनच ॥
संस्कारेणाभकाळेन महवाक्पतयाथवा ॥१०॥ टीका ॥ पुरुषें [illegible]गो
मुत्रसेवितां । तत्काळ पावे पवित्रता । तेंचि तांम्र पात्रें घेतां । अपवित्र
तातत्काळ ॥४॥ पुरुषें जळ अंद्दी [illegible] तां पुष्पासीये पवित्रता ॥ तेंचि पुष्प अ
वघ्राणितां । अपवित्रता पुष्प[illegible] अग्नीची सेवा करितां ॥ द्विजासि
८॥ परम पवित्रता ॥ तोची जय [illegible] अग्नी जाळीतां ॥ येअपवित्रता ८ ॥
अग्नीसी ॥६॥ दर्भी पींडकेचितां [illegible] पिंडस्पर्षें दें दर्भ अपवीत्र ॥ ऐ
स्या सी शुध्य शुधी विचित्र ॥ बोलें [illegible] स्पर्शें ॥७॥ जेंव खुसंशयापन्न ॥ २
साचे शुध्यींसी ब्राह्मणा वचन । ज्यांचें वचन परमप्रमाण ॥ हरिहरब्रा
णमानिती ॥ घृतसंस्कारें शुध्य धान्न । होमसंस्कारें नघेंधान्ये ॥ अ
ग्निसंस्कारें लवण । पवित्र जाण शास्त्रार्थें ॥९॥ राकार पुढें मकार ॥
मों पुनकरितां उच्चार । जेणें निपापाच्या संभार । होयतो नरश्रेष्ठ

Joint project of Rajwade Sanshodhan Mandal, Dhule and the Yashwantrao Chavan Pratishthan, Mumbai.

भा०स्कंद ११ सा ॥१०॥ साचि प्रकाराउखे मकार ॥ ठेउनि करिता उच्चार ॥ अंगींधा भा०२१
दळे पापघोर ॥ तेणें होय नरघ्याति बल्य ॥११॥ रजस्वळा शुध्य चतुर्थदि
नीं ॥ मेघोदकें शुध्य तिसरे दिनीं ॥ ब्रयी सुतक दाहवे दिनी ॥ काळशु
धपणींया हेतु ॥१२॥ पुर्वदिवसी पेवं तें अन्न ॥ तें काळें चि पावे दुष
ण ॥ त्यासि घाली सिळेपणा ॥ तें अन्न रजे पाअशुध ॥१३॥ तैसें नवे
च तपान्वित ॥ तें बहुकाळें हीं पुनीत ॥ जेंवि टोनि विकारी होत
तें अपुनीत काळें ची ॥१४॥ जे गेअरूप उसळ ॥ सासि स्पर्शलें
चांडाळ ॥ तें अपवित्र सकळ अवु भाव स्पर्ष करू ॥१५॥ तेचि
निर्भर कां अक्षोभ्य जळ ॥ तें यांही चांडाळ ॥ त्यासि लागेना
तो विटाळ ॥ तो नित्य निर्मळ पवित्र ॥१६॥ अत्यंके ति यांस्य यंपाक
सासि जैं घातळे काक ॥ तें तैसं सांडावें निशंक ॥ अपवित्र देखतें अ=
न्न ॥१७॥ तो चि सहस्त्र भोजनाचा पाक ॥ त्यासि घातळ्यां स्वान काक ॥
सांडावें जें अत्लागे मुख ॥ येर अन्न निर्दोख भोजनीं ॥११८॥ श्लोक ॥

9A

Joint project of the Rajawade Sanshodhan Mandal, Dhule and the Yashwantrao Chavan Pratishthan, Mumbai.

(१९)

शल्याशास्त्याध्यवाशुध्यासंमच्छ्याच्चपदासने॥ अर्चंकुर्वीतहियेथ्या
देषावस्थानुसारतः॥११॥ टीका॥ जालियाचंद्रसूर्यग्रहण॥ शक्त
न स्नानंकरितांदुषण॥ बाळव्याधग्रस्तुरजन॥ नकरितांस्नानेदोषनाहीं ॥१९॥
पुत्रजन्मलियांदेख॥ स्वगोत्रजसकळिक॥ यासिजाण॥ अवश्यके
बाधीसुतकदाहादिवस॥२१॥ तें चिरकाळावरीं पुत्रश्रवण॥ सुतकांति
१ जाल्यांजाण॥ यासुतकाचें बंधन॥ नबाधी आपणसर्वथा॥१॥ पुर्व
दिनीगोत्रजध्यनरे॥ तेंस्वगो[illegible]सुतकभरे॥ येरादेनीदुसराजैं मरे॥
क तैंसुतकेंसुतउत्तरदोहींचें॥ [illegible]घेतलें होयविख॥ सासिसर्प
लावितांदेख॥ तेणेविखेंउतेर[illegible]॥ तेंविसुतकेंसुतकनीवारे॥२२॥ १॥
जेंबुधीपुर्वककेलें आपण॥ तें अवश्यभोगावेंपापपुण्य॥ जेंबुधी
नाहीं विद्यमान॥ तें अहेतुकपणबाधीना॥२४॥ आपुलेंजें अंतः
करण॥ यासिपवित्रकरीनिजज्ञान॥ हेहीबुधीचिशुधीजा
ण॥ विवेकसंपन्नवैराग्यें॥२५॥ जोधनवंतध्यातिसंपन्न॥ यासि

Joint project of the Rajawade Sanshodhan Mandal, Dhule and the Yashwantrao Chavan Pratishthan, Mumbai.

104

जुनेवस्त्राच्यापावन ॥ सिवित्लें दंडित्लें तेंहीं जाण ॥ नव्हेपावनंस
मर्थी ॥ २६ ॥ तेंचि दुर्बळा प्रतिजाण ॥ ध्यातिशयें परम पावन ॥ हे वेद
वादगहन ॥ स्म्रतिकारीं जाण प्रकाशिलें ॥ २७ ॥ समर्थासिष्यसा
क्षीभोजन ॥ ॥ तेंजाणावें अशुध्यपूर्ण ॥ दुर्बळा सियेकल्याध्या
सन ॥ परम पावनभ्रसर्थ ॥ २८ ॥ स्वयंनकरितां पंचयज्ञ ॥ भोजनतेंपा
पभक्षण ॥ सकळसुकृतासि नागवण ॥ उदं प्रान्मुख पण यतीथ्या
सी ॥ २९ ॥ स्वग्रामीं सर्वही तीर्थ ॥ चारग्रमांतरीं अर्धधर्म ॥ चार ॥ पुरीं पाटणीं
पादमात्र ॥ मार्गीं कर्मोदरसंग ... ॥ ३० ॥ विचारुनि देषावस्छा ॥ हे
धर्म मर्यादा नवता ॥ याहो ... याकरितां ॥ दोषसर्वथा करी
सी ॥ ३१ ॥ पाटव्य असतां स्वदेहासी ॥ कर्म न करी तो महादोषी ॥ रोगें
व्यापिल्लें शरीरासी ॥ कर्म करा सिध्यातिदोष ॥ ३२ ॥ पुर्वीं द्रव्याद्रव्य
शुधी ॥ सांगीतली यथाविधी ॥ तेचि मागुतें प्रतिपादी ॥ धर्मशास्त्र
सिधी वेदोक्त ॥ १२३ ॥ श्लोक ॥ धान्यदार्वादिरचि तंतूनां रससतेजसश्चर्म

Joint project of the Rajawade Sanshodhan Mandal, Dhule and the Yashwantrao Chavan Pratishthan, Mumbai

मूळ प्रत पाहण्यासाठी संपर्क

इतिहासाचार्य वि.का. राजवाडे संशोधन मंडळ, धुळे
राजवाडे पथ, गल्ली नं. १, धुळे-४२४००१ (महाराष्ट्र)
दूरध्वनी क्रमांक (०२५६२) २३३८४८
Email ID : rajwademandaldhule@gmail.com